

Recreatief groen: laat de boeren het doen?

Het omzetten van landbouwgrond naar recreatiegebied in de Randstad blijft nodig. Dat is de belangrijkste conclusie van de bijeenkomst die 26 mei georganiseerd werd door Kenniscentrum Recreatie, Landwerk en de Taskforce Multifunctionele Landbouw. Een zestigtal aanwezigen, deels uit de agrarische sector en deels uit recreatiesector, discussieerden met elkaar over de behoefte om meer en betere recreatiemogelijkheden te creëren in Nederland, en de rol die agrariërs hierin kunnen spelen.

De aanpak van tekorten vraagt om het omzetten van landbouwgrond

Deidre Jakobs, directeur van Kenniscentrum Recreatie, toonde met haar presentatie aan dat de recreietekorten in de Randstad nog altijd bijzonder groot zijn. Het verbeteren van de toegankelijkheid van het agrarisch gebied kan een waardevolle aanvulling zijn op het bestaande aanbod. Omdat de opvangcapaciteit van landbouwgebied per definitie veel lager ligt dan van recreatiegebieden blijft het echter nog steeds nodig om nieuwe recreatiegebieden te

creëren. Het is onvermijdelijk dat hiervoor landbouwgronden worden omgezet.

Boeren kunnen het prima zelf

Theo Stam, spreker namens LTO, was het daar niet mee eens. Agrarische ondernemers zijn prima in staat om zelf recreatievoorzieningen te bieden, aldus Stam. Daartoe moeten ze meer ruimte krijgen van beleidsmakers, die nog onvoldoende oog hebben voor de obstakels die agrariërs tegenkomen. Recreatie kan volgens Stam een nevenverdienste zijn voor boeren, maar moet ten dienste staan van de agrarische bedrijfsvoering.

Passie een belangrijke succesfactor

Volgens Ellen Kok, kennismakelaar van de Taskforce Multifunctionele Landbouw, vraagt een duurzame verbrede landbouw om een combinatie van vier p's. Naast people, planet, profit is ook passie een belangrijke succesfactor. De passie die boeren doorgaans voor hun boerenbedrijf hebben, zouden ze ook voor hun recreatieve nevenfuncties moeten inzetten.

Met passie voor recreatie verdienen veel boeren een goede boterham, maar lang niet alle agrariërs hebben die passie. Dat is jammer. Vanwege de grote recreatievraag liggen er namelijk nog veel kansen voor agrarische ondernemers. Echter, zonder inzicht in de wensen van recreanten én ondernemers zal het onmogelijk zijn om de door de Taskforce gewenste omzetverdubbeling te realiseren.

Nadat de aanwezigen naar de drie sprekers hadden geluisterd, kon een ieder zelf het woord voeren in twee workshops; een over de Randstad en een over het minder verstedelijkte deel van Nederland.

Workshop 1: De Randstad

Stadsranden worden recreatiezones

Vrijwel alle deelnemers van de Randstaddiscussie vonden dat agrariërs kunnen bijdragen aan het creëren van voldoende recreatieruimte. Daarbij werd wel aangetekend dat dat niet langer louter op basis van vrijblijvendheid kan gebeuren. Volgens Ko Drogers van de ANWB moeten we in de zone rondom de grote steden niet langer spreken over recreatief medegebruik van het agrarisch gebied, maar over agrarisch medegebruik van een voor recreanten bestemd gebied. Agrariërs in deze zone moeten recreatie prioriteit geven, en de wensen van de recreant centraal stellen in plaats hun agrarische bedrijfsvoering.

Continuïteit belangrijk

Ook elders waar boeren recreatie aanbieden geldt dat ze de verplichting aan moeten gaan om zich langere tijd op recreatie te richten, en niet slechts op de momenten dat het agrarisch wat minder gaat. Continuïteit van het recreatief aanbod vraagt echter ook om inzet van de overheid. Nog té vaak worden agrarische ondernemers die een recreatief product willen aanbieden belemmerd door wet- en regelgeving. Ook de zo broodnodige innovatie komt hierdoor maar moeilijk van de grond.

Een vraag die in de discussie steeds op kwam was: Waar staat de kassa? Een agrariër zal eerder geïnteresseerd zijn in recreatie, als daar een goede boterham mee te verdienen is. De vergoedingen die de overheid biedt voor het openstellen van landbouwgrond zijn erg laag. Een overheid die de toegankelijkheid van het landelijk gebied belangrijk vindt, zorgt ook voor een vergoeding die openstelling aantrekkelijk maakt!

Positieve voorbeelden

De workshop was zeker niet alleen een klaagzang. De discussie bracht diverse voorbeelden aan het licht van succesvolle combinaties van landbouw en recreatie. Gelukkig zijn er agrariërs die er wel in slagen om een succesvol recreatief product te bieden, dat interessant is voor de recreant, bijdraagt aan het inkomen van de boer in kwestie, en gunstig is voor overheden omdat met privaat geld (openbare) recreatievoorzieningen worden gerealiseerd.

Workshop 2: Het platteland

Zijn agrariërs ondernemers?

Waar eerder op de middag nog werd gepleit voor meer ruimte voor agrarisch ondernemerschap, vroeg Paul Akkerman van de provincie Gelderland zich af of boeren wel ondernemers zijn. Hij spiegelde de aanwezigen voor welke subsidies er beschikbaar zijn voor boeren die recreatieve voorzieningen beginnen. Dergelijke subsidies zijn er niet voor ondernemers, aldus Akkerman.

Subsidies helpen niet

Bovendien helpen de subsidies boeren vaak niet. Commerciële voorzieningen hebben alleen zin als ze ook als zodanig functioneren. Mede door subsidies hebben boeren vaak nauwelijks oog voor de wensen van de recreant. Hierdoor blijft de kwaliteit van het aanbod achter en daarmee ook de verdiensten. Ook dragen subsidies bij aan een kunstmatig onderscheid tussen de recreatiesector en de verbrede landbouw. Nu zien ze elkaar vooral als concurrenten, terwijl ze beiden gebaat zouden zijn bij samenwerking op regionaal niveau.

Hoe beter de recreatie- en landbouwsector, toeristische organisaties en lokale overheid samenwerken, hoe sterker een regio kan worden neergezet. Dat is belangrijk omdat de concurrentie uit binnen- en buitenland groot is. Waarschijnlijk hebben slechts een beperkt aantal regio's de potentie om uit te groeien tot echte toeristisch-recreatieve plattelandsregio's. Een aantrekkelijk, afwisselend, kleinschalig agrarisch gebied is hiervoor een vereiste.

Recreatie en toerisme drager van het landschap?

Hoewel er de laatste tijd veel aandacht is voor de rol die recreatie en toerisme kunnen spelen als economische drager van het landschap vonden de aanwezigen het hoogst twijfelachtig of recreatie en toerisme in de toekomst voldoende inkomsten kunnen genereren om het kleinschalig agrarisch landschap in stand te houden. Omdat dit landschap zeer waardevol is, niet op de laatste plaats voor recreatie, is het dus verstandig om boeren voor het behoud van dit landschap te betalen. Het gaat hierbij niet om subsidie, maar om het betalen van een marktconforme prijs voor geleverde diensten. Net als in de Randstad workshop werd ook in deze workshop het belang van continuïteit aangehaald. Recreatief medegebruik, en de daarvoor geboden vergoedingen, moeten voor lange termijn worden vastgelegd. Daarmee hebben boeren en recreanten beiden zekerheid.